Glas zaveznikov

Leto II - Št. 328 — *Informacijski dnevnik A. I. S.* — Cena 4 lire

TRST, sobota 13. julija 1946

UREDNIŠTVO: Via S. Pellico 12 Telefon št. 93354 in 94443

OGLASI: Cena za milimeter višine (širina ena kolona): trgovski L. 27, mrtvaški L. 56 (osmrtnice L. 100), objave L. 20, finančni in pravni oglasi L. 45. V vsebini lista (tekstni oglasi) L. 45. Davek ni vštet. Plačljivo v naprej. Oglase sprejema izključno: S.P.I., Società per la Pubblicità in Italia, Trst, ul. Silvio Pellico št. 4. tel. 94044. Cena posamezne številke L. 4 (zaostale L. 8). Rokopisov ne vračamo.

Konec pariškega sestanka

O Nemčiji bodo razpravljali v septembru

URADNI IZIDI GLASOVANJA NA POLJSKEM

Varšava, 13. julija

Uradni list «Monitor Polski» javlja: «Objavil so sledeče izide ljudskega glasovanja na poljskem ozemlju 30. junija. Vpisanih volivcev 13,160.451; glasovalo 11,857.986; veljavnih glasov 11,530.551. Na prvo vprašanje (ukinitev senata) odgovorilo pritrdilno 7,844.522 glasovalcev; odklonilno 3,686.029. Na drugo vprašanje (sprejetje reform) odgovorilo pritrdilno 8,896.105 glasovalcev, odklonilno 2,634.446. Na tretje vprašanje (sprejetja zahodnih meja) odgovorilo pritrdilno 10,534.697 glasovalcev, odklonilno 995.854». Sledi podpis generalnega komisarja za ljudsko glasovanje Vaclava Barcikowskega.

TITO V ČRNI GORI

Cetinje, 13. julija

Maršal Tito je s svojim spremstvom prispel v Črno goro. Na meji med Srbijo in Črno goro so ga pozdravili zastopniki vlade, člani črnogorske skupščine in ljudstvo. V Bjelem polju je maršal Tito držal govor, v katerem je spomnil na ostre boje, ki so jih bili v letih 1942-43 na tem področju najboljši sinovi Črne gore skupno s hrabrimi sinovi Srbije. Potem ko je poudaril, da dela nova Jugoslavija giganske korake k boljšemu življenju svojih narodov, je maršal Tito dejal: «Iz države, ki je bila v notranjosti minirana in oslabljena v narodnostnih nesoglasjih, smo naredili državo bratstva in edinosti naših narodov. Danes so Slovenci in Hrvatje ponosni na napredke dosežene v Srbiji in Črni gori prav tako, kot so Črnogorci in Srbi zaskrbljeni, da bi nam storili krivico v Slovenskem Primorju. Vsi narodi enotne Jugoslavije se vesele vseh uspehov, dosežnih na teh področjih. Povsod veje plodonosen duh tekmovanja za dosego skupnih dobrin. V to veliko delo vlagamo vse naše sile za dosego boljšega načina življenja, ne samo za izboljšanje tega, kar že imamo, temveč tudi za dosego novega in velikega uspeha, ki odgovarja našemu prizadevanju in našim velikim žrtvam».

MIHAJLOVIČ - SODBA V PONEDELJEK

Beograd, 13. julija

Generalu Mihajloviču bodo v ponedeljek objavili razsodbo sodišča, ki je pričelo 10. junija proti njemu razpravo zaradi sodelovanja s sovražnikom in zaradi drugih vojnih zločinov. Istočasno sodijo z njim 23 bivših ministrov in politikov, ki so včeraj pričali v svojo obrambo. Mihajlovičevi podrejeni poveljniki so na splošno zanikovali svojo odgovornost in so izjavili, da so «izvajali njegove ukaze». Bivši beograjski župan in šef prestolniške policije v teku nemške zasedbe, Dragomir Jovanović, je izjavil: «Sodeloval sem z Nemci, ker sem hotel rešiti Beograd pred uničenjem». Med drugimi obtoženci so tudi člani Mihajlovičevega glavnega stana, bivši pravosodni minister Lazar Marković in bivši predsednik jugoslovanskega parlamenta Kosta Kumanudi. Njih obramba je bila v veliki meri nezanimiva in obtoženci so se obrnili do sodišče rekoč, da upajo na pravičen postopek.

Deset drugih vidnih jugoslovanskih osebnosti sodijo v odsotnosti; med njimi so bivši ministrski predsednik v begunstvu leta 1942 Slobodan Jovanović, bivši vojni minister v begunstvu in vrhovni poveljnik jugoslovanskih oboroženih sil general Peter Živković in bivši ministrski predsednik v begunstvu leta 1943 dr. Božidar Purič.

TAJINSTVENI IZSTRELKI NA ŠVEDSKEM

London, 14. julija

Dopisnik «Daily Maila» iz Stockholma poroča, da je padel včeraj na obalo pri Sundsvallu (Švedska) izstrelek, ki je imel obliko cigare in ki so ga vodili po radiu. Druga dva izstrelka so videli v severni in centralni Švedski; prvi je letel proti severozahodu, drugi proti jugu; oba sta potem strmoglavila v neko jezero.

Med razbitinami izstrelka, ki je padel na obalo v Sundsvallu, so našli majhen cilinder z ostanki uporabljenih filmov. Dopisnik poroča, da so videli leteti izstrelek v smeri severozahoda s hitrostjo 185 km na uro in je priletel na zemljo v kotu 40 stopinj. Njegov padec je povzročil majhen lijak, niso pa slišali nobene eksplozije. Kovina, ki so jo uporabili za izdelavo izstrelka, je lažja od pločevine.

Jugoslavija dobi 3.000 ton vojnega in 2.000 ton trgovskega ladjevja

Molotov o beguncih v Avstriji

PARIZ, 13. julija — Zunanji ministri štirih velesil so se včeraj pogodili, da bi morali vseh pet glavnih osnutkov mirovnih pogodb z bivšimi satelitskimi in sovražnimi državami — Italijo, Madžarsko, Romunijo, Bolgarijo in Finsko — predložiti na mirovni konferenci. Molotov je odklonil predlog, da bi poverili namestnikom pripravljalno delo o vprašanju pogodbe z Avstrijo. Upri se je tudi zahtevi Ernesta Bevina za pripravljeno označitev tega, kar nameravajo z nemško imovino v Avstriji. Svojega veta se je poslužil tudi pri poizkusu, da bi dosegli sporazum o ustroju za centralizacijo uprave v Nemčiji.

Pred odgoditvijo seje so ministri razpravljali o nakazilu italijanskih vojnih ladij Jugoslaviji in Grčiji. Pogodili so se, naj bi 5000 ton vojnega in pomožnega brodovja predali Jugoslaviji, od katerega pa naj bi najmanj 3000 ton predstavljale vojne ladje. Eno križarko srednje tonaže naj bi nakazali Grčiji. Bevin je prvi zahteval, naj bi dali Grčiji križarko kot odškodnino za njene potopljene križarke.

Konferenco so sinoči zaključili. Delegati so izjavili «Na svidenje na novi konferenci».

Med včerajšnjo sejo so štirje zunanji ministri končali začasno razpravljanje o Nemčiji, ne da bi dosegli kak važen sporazum. Vprašanja Nemčije ne bodo načeli pred koncem zasedanja skupščine Združenih narodov, ki je sklicana za prihodnji september. Bevin je izjavil, da bo britanska vlada takoj preučila ponudbo Amerike za gospodarsko združitev njihovega področja, s katerim koli drugim zasedbenim področjem, v pričakovanju gospodarske združitve celotne Nemčije. Tako Bevin, kot Byrnes, sta znova vztrajala, naj Nemčijo upoštevajo kot eno samo gospodarsko skupnost.

Molotov je zahteval, naj mu dajo primeren čas za preučitev njihovega predloga, kakor tudi francoskega predloga, po katerem bi morali postaviti Posarje pod francosko nadzorstvo. Samo pod tem pogojem bi Francija sprejela ustanovitev osrednjega upravnega organa v Nemčiji. Byrnes je izjavil, da je njegova vlada pripravljena prepustiti Posarje Franciji.

Bevin je dejal, da britanska vlada ne more sprejeti Molotovljevega tolmačenja določila o reparacijah v potsdamskem sporazumu. Bevin je dejal: «Menimo, da bi določilo potsdamskega sporazuma, v katerem je določeno, da je treba Nemčijo imeti z gospodarskega stališča kot celoto, bilo treba uresničiti takoj in v celoti.»

Na včerajšnji seji so Velika Britanija, Amerika in Sovjetska zveza predložile spomenico o avstrijskem vprašanju. Byrnes je predložil, naj bi namestniki zunanjih ministrov pričeli z izdelavo pogodbe z Avstrijo. Molotov je izjavil, da eno izmed vprašanj predstavlja prisotnost v zahodnem predelu Avstrije več kot 400.000 četnikov in pripadnikov ostalih držav, ki so se, kot je izjavil, borili ob strani načistične Nemčije in katerih izgon je nadvse nujen.

Dopisnik BBC iz Pariza brzojavlja: «Zadnji odstavek Molotovljevega predloga o avstrijskem vprašanju priporoča, naj bi dali namestnikom navodila za izdelavo mirovne pogodbe. Ob tem je Byrnes izrazil mnenje, ko bi dosegli sporazum med ministri, ne bi ostalo drugega kot potrebna navodila namestnikom. Molotov pa se je upri z mnenjem, da bi o vprašanju, ki ga je načel o 40.000 nezaželenih, bilo treba najprej razpravljati.

Na seji so ministri odobrili osnutek, ki so ga predložili izvedenci za bodočnost italijanskih posesti v Afriki po navodilih, o katerih so dosegli sporazum. Objavili so nekaj številk o nemški vojni odškodnini Sovjetski zvezi, ki jih je podal Byrnes. Ameriški zunanji minister je dejal: «Nemogoče je oceniti vojno odškodnino, ki jo je Sovjetska zveza že dobila. Menim, da sovjetska vlada tega ne bi mogla storiti, toda Sovjetska zveza je prejela po jaltskih sporazumih ozemlje, ki je nekdaj pripadalo Sleziji in ki so ga na podlagi istega sporazuma odtrgali od Nemčije in dali Poljski v nadomestilo za tisti del Poljske vzhodno od Cursonove črte, ki so ga priključili k Sovjetski zvezi. Vračunana lastnina, ki jo vsebuje področje priključeno Poljski, znaša 15.500.000.000 dolarjev. Na področju Königsberga, ki so ga nakazali Sovjetski zvezi, je imovina ocenjena na dve in pol milijardi dolarjev. To kaže — je dodal Byrnes — da so zavezniki skušali, v kolikor je mogoče, sodelovati s Sovjetsko zvezo pri njenih poizkusih, da si preskrbi vojno odškodnino.»

Bevin je včeraj na pariški konferenci izjavil, da bo Velika Britanija nujno preučila ponudbo Združenih držav za gospodarsko združitev z eno ali več ostalih zasedbenih področij v Nemčiji, dokler ne bodo dosegli ustanovitve neke enotne gospodarske celine za vso državo. Bevin je podal to izjavo po navodilih britanske vlade in dodal, da Velika Britanija ne more sprejeti sovjetskega tolmačenja o potsdamskem sporazumu za reparacije.

Ameriški zunanji minister Byrnes, ki je predložil ponudbo, da bi gospodarsko spojili ameriško zasedbeno področje s katerim koli drugim področjem, ki želi sodelovanje, se je znova odločno zavzel za to, da bi Nemčijo imeli kot enotno gospodarsko celoto. Pojasnil je odlomke potsdamske izjave v oporo izvedbe takega načrta.

Na zasedanju, ki je bilo včeraj dopoldne, niso dosegli nikakega nadaljnjega sporazuma o Nemčiji. Ministri so se znova sestali včeraj popoldne, da so razpravljali o avstrijskem vprašanju. Reuter zaključuje z izjavo, da bodo danes zunanji ministri proučevali končnoveljavne osnutke za mirovne pogodbe z Italijo, Finsko, Romunijo, Madžarsko in Bolgarijo, ki so jih pripravili njihovi namestniki.

Londonski večernik «Evening Standard» poroča iz Pariza, da pripravljata angleško in ameriško odposlanstvo sporazum za spojitev obeh zasedbenih področij v Nemčiji, če štiri velesile ne bodo hitro dosegle sporazuma o ustanovitvi osrednjih upravnih organov, ki bodo zagotovili gospodarsko enotnost Reicha.

Razgovori v tem smislu med obema vladama so že bili in ob teh načrtih — dodaja list — ima poseben pomen Byrnesova izjava v svetu zunanjih ministrov, da bo ameriška vlada poslala navodila svojim vojaškim organom v Nemčiji, da napravijo takojšnjo združitev s katero koli drugo zasedbeno upravo za ustanovitev nadzornega telesa, ki bi odgovarjal zahtevam gospodarske enotnosti države.

KOLIKO JE ITALIJA V VOJNI IZGUBILA

Rim, 13. julija

Vlada je izdala drugo spomenico o denarnih in gospodarskih vprašanjih v zvezi z italijansko mirovno pogodbo. V njej našteva škodo, ki jo je Italija utrpela v vojni. Omenjena je le škoda, ki jo je mogoče ugotoviti, ni pa upoštevana izguba premoženja zasebnikov. Italijansko gospodarstvo je zaradi vojne utrpelo 3,029 milijard lir (sedanje vrednosti) škode. Na koncu vojne je bila sposobnost železnic zmanjšana na približno 50%, brodovja celo na približno 10%. Listina ceni stroške Italije za vojno proti Nemčiji na preko 200 milijard; dajatve zasebnikov znašajo 300 milijard, od katerih je 200 za rekvirirane nepremičnine. Krediti, ki jih ima Italija do Nemčije, znašajo 781 milijard lir. Listina meni, da bi morali ti krediti tvoriti trden naslov za izterjavo reparacij od Nemčije. Nadalje je Italija zapustila v Abesiniji dela v vrednosti 9 milijard lir iz leta 1939. V Albaniji je Italija izgubila 14 milijard lir. Listina zaključuje, da zaradi teh izgub Italija ni zmožna plačati reparacij drjavam zmagovalkam.

DE GASPERI SESTAVIL VLADO

DE GASPERI po karikaturi francoskega tednika «Une Semaine»

Rim, 13. julija

Danes bodo objavili končno listo nove italijanske vlade. De Gasperi bo predsednik in zunanji minister do zaključka mirovne konference, potem pa bo zunanje ministrstvo prevzel Peter Nenni. Pravosodno ministrstvo bo dobil komunist Fausto Gullo, finančno kom. Mauro Scoccimarro, zakladno neodvisni Epicarmo Corbino, prosvetno demokristjan Guido Gonella (glavni urednik «Il Popolo»), javna dela socialist Giuseppe Romita, promet kom. Giacomo Ferrari, povojno pomoč kom. Emilio Sereni, zunanjo trgovino demokr. Peter Campilli. Za ostala ministrstva imena še niso dokončna. Minister brez listnice bo verjetno tudi voditelj republikancev Randolfo Pacciardi.

ZMAGA KATOLIČANOV NA NIZOZEMSKEM

Haag, 13. julija

Katoliška ljudska stranka je dobila danes pri volitvah za zgornjo zbornico nizozemskega parlamenta 17 sedežev od 50. Laburistična stranka je dobila 14 sedežev; proti revolucijska stranka 7 sedežev; krščanska zgodovinska stranka 5 sedežev; komunistična stranka 4 sedeže in stranka svobode 3 sedeže.

Britanski tisk o reparacijah

„Če hoče ZSSR dobiti denar od Anglije in Amerike, naj najame posojilo"

LONDON, 13. julija — Britanski listi vseh političnih teženj soglasno zahtevajo, naj ravnajo z Nemčijo kot z gospodarsko enoto. Naglašajo, da je to jasno predvideno v potsdamskem sporazumu.

Laburistični list «Daily Herald» piše, da «se ne držijo ne v besedi ne v duhu potsdamskih sporazumov. Namesto da bi oddajali razpoločljive presežke na sovjetskem področju drugim področjem, ki jih nujno potrebujejo, jih jemljejo na račun vojne odškodnine. «Na ta način zahodni zavezniki dejansko plačujejo reparacije Nemčiji, namesto da bi jih sami dobili. To je breme, ki ga Velika Britanija ne more trpeti. Ako n'so zavezniki sposobni, da se sporazumejo v mirni dobi o upravi države, za katere póraz so prelivali kri in trošili denar, je zelo malo verjetno, da bi se mogli sporazumeti o katerem koli vprašanju.»

Liberalno glasilo «Manchester Guardian» razpravlja o vprašanju reparacij še bolj odločno. «Dejansko stanje zavezniške zasedbe v Nemčiji je tako, da Velika Britanija in Združene države plačujeta reparacije premaganemu sovražniku in posredno Sovjetski zvezi ter Franciji. Z naše strani so ta položaj ne more nadaljevati. Če hoče Sovjetska zveza dobiti denar od Velike Britanije in od Amerike, naj ga zahteva neposredno kot posojilo, namesto da uporablja ta posredni način, katerega učinek je, da drži Srednjo Evropo v stanju gospodarskega in političnega nereda.

Konservativno glasilo «Yorkshire Post» je mnenja, da niso nespametne sovjetske zahteve v primeru z zahtevami po reparacijah, ki so jih stavili po vojni 1914-1918. «Če pravilno upoštevamo splošno zvišanje cen od 1918 — piše list — je verjetno, da sovjetske zahteve ne bodo presegale nemške plačilne zmogljivosti. Če upoštevamo ogromno škodo, ki jo je prizadela nemška invazija Sovjetski zvezi, je treba priznati, da imajo Sovjeti vso pravico predložiti račun.»

Komunistično glasilo «Daily Worker», ki seveda podpira sovjetsko stališče, odobrava dejstvo, da je «potsdamski sporazum ponovno postal temelj za pogajanja».

«Manchester Guardian» resno kritizira v svojem uvodniku sovjetsko zadržanje. Časopis pravi, da želi narediti Rusija iz Nemčije molzno kravo, ki bi jo hranili s krmo, ki bi jo dobavile Velika Britanija in Združene države. Razen tega — dodaja časopis — vztrajajo Sovjeti na tem, da naredijo svoje področje za izključno rezervo, kar pomeni razdelitev Nemčije. Časopis trdi, da gre za absolutno nekorektno koncesijo ter piše, da je težko opaziti skladnost in iskrenost v različnih zadržanjih, ki jih je Molotov zavzel v teku razpravljanj. V prihodnjih dneh, meni časopis, bomo videli, če je resnično pripravljen delati na tem, da bi deloval ustroj štirih velesil.

«Daily Herald» pojasnjuje v svojem uvodnem članku važnost sporazuma o Nemčiji. Časopis piše, da je zadnji razlog dejstva v tem, da britanski narod vroče želi doseči rešitev nemškega vprašanja ter vidi v tem enega izmed glavnih vzrokov, ki ovirajo popolno sporazumevanje med Veliko Britanijo in Sovjetsko zvezo.

UKINITEV EGIPTOVSKIH LISTOV

Kairo, 13. julija

Egiptovska vlada je ukinila en dnevnik in sest tednikov zaradi objave «prevratnih člankov», katerih namen je ovirati napredovanje anglo-egiptovskih pogajanj.

Uradno poročilo

o atomski eksploziji na Bikinih

Mnogo izredno važnih podatkov za nadaljnje raziskovanje atomske energije

WASHINGTON, 13. julija. — *Načelniki glavnega stana ameriške vojske in mornarice so predložili predsedniku Trumanu uvodno poročilo o učinku odmeta atomske bombe, ki so ga izvedli 1. julija na Bikinskem atolu. Po opisu poizkusa in naštevanju glavne škode, ki jo je povzročila atomska bomba, so načelniki glavnega stana podali tri sledeče glavne pripombe:*

1) Atomska bomba, ki so jo odvrgli na Bikinih, je poškodovala več ladij kot kdaj koli poprej kakršna koli poedina eksplozija.

2) Poizkus je dal primerne podatke za spremembe, ki jih je treba izvesti z ozirom na atomsko bombo pri načrtih pomorskih konstrukcij, da bi zmanjšali škodo na gornjih delih ladjevja in nevarnosti za moštvo. Ker je bila pri tem prvem poizkusu eksplozija v zraku, so mogli dobiti samo piše podatke o učinkih, ki bi jih mogli čutiti v spodnjih delih ladij. Te učinke bodo posebno preučili pri drugem poizkusu, ko bo bomba eksplodirala pod vodo.

3) Poizkus je dal mnogo podatkov, ki so neizmerne važnosti za znanstveno in tehnično področje. Se enkrat se je izkazala važnost natančnih raziskovanj. Ni nikakega dvoma, da sta delo in izdatki, ki jih je zahteval poizkus, v polni meri upravičena, tako glede dobljenih podatkov kakor tudi zaradi dejstva, da so omejili dvome in domnevanja.

Načelniki glavnega stana so nadalje prepričani, da bodo mogle Združene države ohraniti svoj položaj predstraže na znanstvenem področju samo z nadaljnjimi izpopolnitvami in z raziskovanji v velikem obsegu. To morajo storiti za narodno varnost.

Najvažnejše učinke eksplozije atomske bombe opisujejo sledeče:

1) Eden rušilec in dve prevozni ladji so se naglo potopili in drugi rušilec se je prevrnil. Slednji se je pozneje tudi potopil, medtem ko se je japonska križarka «Sukawa» potopila naslednji dan. Gornji del podmornice «Skate» je bil tako težko poškodovan, da je postala potonitev nevarna. Letalonosilko majhne tonaže «Indipendence» je eksplozija težko poškodovala ter jo je opustošil požar pozneje zaradi eksplozije, ki je nastala na dnu ladje v skladiščih torpedov. Vse omenjene ladje so bila v razdalji 800 m od kraja eksplozije.

4) Številni požari so izbruhnili na drugih ladjah. Požar na ladji, ki je bila oddaljena tri km, je očividno povzročila neka nenavadna okoliščina, ker so drugi požari izbruhnili v manjši razdalji. Pripomniti je treba, da so namestili na krovu ladje, ki je služila za cilj, mnogo poizkusnih naprav, ki jih običajno nimajo na ladjah.

3) Ostale ladje na področju poizkusa so utrpele razno škodo po legi in vrsti ladje, toda na razdalji nad 1.250 metrov je bila škoda razmeroma manjša.

4) Pregled opeklin, ki jih je povzročilo začetno izžarevanje eksplozije prikazuje, da bi bile izgube med izpostavljenim moštvom velike. Vsekakor so mnenja, da osebe v notranjosti ladje ali tudi na krovu, zavarovane pred izžarevanjem, ne bi postale takoj nesposobne samo zaradi opeklin, kakršni koli bi bili pozneje radiološčni učinki.

5) V področju, v katerem so zgornji deli ladij utrpeli težko škodo, je jasno, da bi bilo moštvo ladij izpostavljeno smrtnemu radijskemu izžarevanju.

Poročilo pravi dalje, da se ni pokazal nikak nepričakovan pojav in niso zabeležili velikega vala, medtem ko so se radioaktivni ostanki porazgubili na predvideni način. V razdalji približno 5 km od središča eksplozije ni Bikinsko otočje utrpelo nikake škode.

73 SS-OVCEV PRED SODIŠČEM

London, 13. julija

Ameriško vojaško sodišče v Dachau je izreklo razsodbo, ki spoznava za krive 73 članov nemških SS oddelkov. Obtoženi so bili, da so pomorili ameriške vojake, ki so jih zajeli blizu Malmedyja za časa nemške ofenzive v Ardennih meseca decembra leta 1944.

POGROM V KIELCAH

London, 13. julija

Varšavska radijska postaja je sporočila, da je poljsko višje sodišče obsodilo na smrt 9 oseb zaradi zločinov, ki so jih zakrivili med pogromom 4. julija, ko so ubili 41 Židov.

SELITEV NEMCEV

Dunaj, 13. julija

Sovjetski predstavnik je izjavil, da je število Nemcev, ki jih bodo premestili iz sovjetskega področja v Avstriji, 6.000 in ne 50.000, kot so priobčili nekateri tuji listi. Nadalje je izjavil, da to spada v splošni zavezniški načrt za repatriacijo Nemcev. Francoske oblasti na Dunaju so s svoje strani potrdile, da so se dogovorili, da sprejmejo ta teden na francosko področje v Nemčiji približno 7.000 Nemcev

Francija nezadovoljna

z izjavo Molotova o centralizaciji Nemčije

Paris, 13. julija

Francoski desničarski in osrednji tisk še nadalje izraža svoje presenečenje glede Molotovljeve izjave za centralizacijo Nemčije in proti odcepitvi Porurja.

Umerjeno glasilo «Le Matin» je spomnilo na zavezništvo, sklenjeno med Sovjetsko zvezo in Francijo leta 1944, ki je imelo za osnovo obrambo proti Nemčiji, in pise: «Moskva je zdaj sprejela odločitev brez posvetovanja in to je proti našim koristim. Ali se bomo odločili odpovedati našo pogodbo s tako neodgovornim zaveznikom?».

Glasilo socialistične stranke «Le Populaire» je mnenja, da bi moral Molotovljev govor odločiti o reviziji francoske politike do Nemčije in tako preprečiti, da podpihujejo «iredentizem» na obeh obalah Rena.

Komunistično glasilo «L'Humanité» zatrjuje, da se položaj Sovjetske zveze bistveno ne razlikuje od francoskega, ker zahtevata obe velesili medzavezniško nadzorstvo nad Porurjem.

SVET ŠE NI PREMAGAL PREHRANJEVALNE KRIZE

Washington, 12. julija

Generalni tajnik novega mednarodnega sveta za prehrano in pomoč Fitzgerald je izjavil, da bodo dobave žita iz Severne Amerike v l. 1947 verjetno padle za 25% v primeri s preteklim letom. Svetovne žitne dobave bodo beležile 10 milijonov ton primanjkljaja.

Nadaljeval je: «Svet se ni premagal prehranjevalne krize. Takojšnja pomoč bi se morala raztegniti še za nadaljnje odobje 90 dni, ker bi v tem času večji del pridelka na severni polobli — posebno v Evropi — bil na varnem. Vse kaže, da bo svetovni prehranjevalni položaj ostal težak, če ne kritičen tudi po 1. oktobru».

Fitzgerald je končno dejal, da je edino upanje, da bi se preprečila ponovitev lakote do prihodnje pomladi, da povišajo pridelek v državah, kjer grozi lakota, v kolikor svet ne more računati na večje pošiljke s strani izvozniških držav. Naznanil je tudi, da je nadaljnih 15 držav zaprosilo za pristop k prehranjevalnemu svetu.

Na zasedanju predstavnikov ameriške vlade za zagotovitev dobav je govoril generalni ravnatelj ustanove UNRRA La Guardia, ki je med drugim dejal: «Želel bi, da bi mednarodni svet za prehrano in pomanjkanje postal delavna veja Združenih narodov za prehrano in poljedelstvo. Potreba po takem mednarodnem zavodu bo trajala še mnogo časa, potem bodo že premagani sedanji primanjkljaji.

Upamo, da bomo imeli znova dovolj živeža v prvih mesecih l. 1950 ter nam je iz tega razloga potrebna organizacija za prehrano in poljedelstvo».

Načelnik ustanove UNRRA je dejal, da sta dve alternativi, po katerih bi mogli nadaljevati potrebno pomoč, ko bo ustanova UNRRA prenehala s svojim delovanjem. Ena — je pojasnil — je v tem: obvezati državo, ki je izrabila svoje finance, da si preskrbi posojila; drugo alternativo je ponudila mednarodna svetovna banka, ki temelji na finančnih sporazumih Bretton Woodsa. «Bil bi za to zadnjo alternativo — je nadaljeval La Guardia. Država, ki je prišla tako daleč kot kaka oseba, ko je prisiljena skleniti posojilo, da zadosti svojim nujnim potrebam, si ne more nikoli opomoči. Mednarodna banka mora služiti svetovnemu namenu ter ne le kot zastavljalnica».

La Guardia je vzpodbujal k odstranitvi trgovskih zaprek. Dejal je, da «je treba najti način, da bo mogoče nuditi državam, katerim manjka najpotrebnejša trgovska bilanca, možnost, da je treba najti tržišča za njihove proizvode, da bodo mogla najti potrebne vire za nabavo živil».

* * *

Ameriški minister za poljedelstvo je objavil preiskavo o notranjem prehranjevalnem položaju v Združenih državah. Preiskava ne navaja nikake možnosti olajšanja pomanjkanja za civilne potrošnike.

V poročilu izjavljajo, da ne bo zadosti dobav, da bi zadovoljili «zahteve potrošnikov med poletjem po normalnih cenah» po mesu, maščobah, siru, maslu, izhlapelem mleku, suhem sadju in v škatlah, sladkorju in po mnogih žitnih proizvodih. Vsekakor omejitve ne bodo zadele naravnega mleka, jajc, perutnine, sadja in sveže zelenjave, krompirja, zamrzlih stvari, svežih in zamrzlih rib ter zelenjave v škatlah.

Če na splošno primerjamo dobave živil v teku lanskega poletja s temi, ki se obetajo za letos, je poročilo mnenja, da bodo letošnje višje, vsekakor pa bodo letošnje poletje na razpolago manjše količine nekaterih stvari prve nujnosti, kakor so maščobe, sveži agrumi ter žitni proizvodi.

* * *

Britanski minister za prehrano John Strachey je izjavil, da se svetovni položaj žitaric izboljšuje ter da bo mogel britanski narod, ki ima že delj časa racionirana živila, dobiti več mesa, več masla, in več jajc iz Irske, katero so zaprosili, naj pošlje poljedelsko misijo v London.

Strachey je dejal, da ne more reči, kako dolgo bo trajalo racioniranje kruha in dodal: «Vse to, kar bi mogli reči peki, ne bo spremenilo našega sklepa o tem, kar zadeva potrebo racioniranja kruha. Peki niso v boljših pogojih, da bi mogli presojati kot vsak drug normalen državljan. Odložitve za 2 meseca, ki so jo zahtevali peki — je dejal — ne moremo upoštevati, kajti ta dva meseca sta velike življenjske važnosti. Iz tedna v teden se je v zadnjem času svetovni položaj žitaric izboljševal. Toplo vreme v Veliki Britaniji in vlažno v kanadskih prerijah je velike važnosti».

Minister je dejal, da bo kruh pomožna jed glavne jedi. Toda treba ga bo uporabljati koristno.

«Ne verujem, da bi Irska predstavljala rešitev našega prehranjevalnega vprašanja — je pripomnil minister — kajti povišanja od 5 na 5 in pol odstotkov uvoza iz Irske ne smemo podcenjevati, toda ne smete si domišljati, da predstavlja izpolnitev vsake želje».

ZAPISKI

KOROŠKO VPRAŠANJE

II.

Brez domovine nam je mrzlo in tuje, ni toplo, ni domače, ni prijetno, nimamo vsega, kar nam zemlja more nuditi, do česar imamo pravico; se čutimo zapostavljene, ogrožene, izkoreninjene, brez duševnega ravnovesja, z eno besedo, ni nam prijetno kakor doma. Vemo in vidimo, kako so naši predniki in kako smo še mi sami dom okrasili, ga ljubili in obogatili. Zdaj pa čutimo, kako zanučujejo te okraske in mečejo ven vse to bogastvo, vse to, kar je naše; kar je naš dom. To nas boli in je nam zelo hudo in ne moremo biti zadovoljni in srečni. In vendar imamo pravico do tega, da lahko ostanemo še vnaprej v svojem domu, da nam je toplo in prijetno, da vsakdo spoštuje to, kar je nam drago, kar je naše, kar je naše narodno izročilo in bogastvo, naša narodna dediščina. Naša človeška osebnost ima pravico, da še zanaprej ljubi, bogati, izpolnjuje, čisti to dediščino narodne kulture in jo ohrani potomcem.

Kaj je narodnost? Je resničnost, je gonilna sila, je vir novih moči, ustvarjajočih, tvornih sil, je psihološka realnost velike važnosti, je neopredeljiva dinamična sila te resničnosti srca in čustva, katere goli razum ne more docela razumeti in oceniti. Je resnična v vseh krajih in v vseh časih. Je vrelec tistih sil, dostikrat nepoznanih in skritih, s katerimi narodi tekmujejo v svojem kulturnem ustvarjanju in razvijanju skritih bogastev njih duše. Je realnost, ki služi človeškemu napredku, vsesplošnemu razvoju kulture, človeški sreči in božji slavi. Kdor jo ubija, zatira, krši eno izmed najbolj preprostih pravic človeške osebnosti, pravico do kulturnem življenju. Kdor raznaroduje, je podoben človeku, ki se jezi nad pestrostjo rož in bi rajši imel, da bi imele vse le eno samo barvo. In vendar ima vsaka roža pravico, da vzveti v svoji barvi in vsaka ptičica, da zapoje svojo pesem.

In v tem je koroški problem: da bi se oba naroda smela razvijati, vsak v svoji narodni lepoti, kakor dve rože, ki skupaj cvetita na istem vrtu. Dve ptičici, ki pojeta na isti vejici vsaka svojo pesem.

Koroška! Dežela kulture Keltov, kulture Rimljanov, kulture Slovencev in tudi Nemcev. Kako je lepa pestrost v naravi, kako bi bila lepa kulturna pestrost slovensko-nemške vzajemnosti v Celovcu! Celovški radio, celovški oder, celovški konservatorij, srednje šole in vse kulturno izživljanje, bilo bi lahko kakor mogočno valovanje morja dveh kultur, ki se izpopolnjujeta in oplodujeta, nikoli pa ovirata in sovražita. Lahko si mislim izključno nemško prireditev v dolini Krke, upravičena je enako izključno slovenska prireditev v Podjuni. Kadar pa nastopi cela Koroška, kadar svetu tolmačimo značaj Koroške, tedaj pa je vsaka takšna prireditev laž, krivica in izzivanje, če nosi le značaj ene narodnosti. Še večja krivica pa je izposojati si in krasti ter proglašati za svoje vrednote druge narodnosti.

Dva soseda že stoletja bivata skupaj. Vsak ima svoje družinsko izročilo in narodno bogastvo. Vsak je srečen in mu je prijetno, če se čuti varnega v svojem domu. Kako jima bo lepo na zemlji, če vsak svoje imetje ljubita, drug drugega posebnosti spoštujeta in upoštevata, se drug od drugega učita, s svojim znanjem, s svojim podedovanim bogastvom, s svojimi zmožnostmi duha in z ljubeznijo svojega srca drug drugemu pomagata in si lepšata življenje. Kdor koli začne sosedu krasti, se lepšati z njegovim bogastvom in trditi, da je njegovo, dela krivico. Kdor koli sovraži soseda, zato ker ima on tudi nekaj, zato ker hoče obdržati in ljubiti svoje, zato ker ima ta rajši svoje kakor tuje, ker se počuti bolj srečnega v domači hiši kakor v tuji, ta mora spregledati, da tako ni pravi. (Nad. prih.)

INCIDENT MED VOJAKI V NEMČIJI

London, 13. julija

Frankfurtska radijska postaja je objavila poročilo šefa policije 3. ameriške armade v Nemčiji, v katerem sporočajo, da so med spopadom med ameriškimi ter sovjetskimi vojaki ubili s strelnim orožjem enega sovjetskega vojaka. Poročilo dodaja: «Preiskave, ki so jih izvršile ameriške in sovjetske oblasti, so pokazale, da je Američan streljal v zakonitem silobranu. «Sovjeti so bili pijani — nadaljuje poročilo — ter so zasledovali neko nemško dekle v ameriškem zasedbenem področju. Streljali so na ameriško patruljo, ki se je približala, da bi vedela, kaj je. Ker ga je neki Sovjet ogražal z bajonetom, je neki dlan patrulje streljal na napadalca z daljave približno 4 m ter ga ubil.»

ŽENSKI KOTIČEK

Žene v Westminstru

Še pred nedavnim so v Anglji kakor tudi drugod menili, da je glavno opravilo žene pestovanje otrok in to njen edini doprinos družbi. Le počasi so si žene pribojevale pravico stopiti iz družinskega kroga v javnost ter delovati v javnosti. Pred 26 leti je lady Astor kot prva žena v parlamentu pogumno prenašala nezaupljive poglede 600 moških kolegov, ki niso nikakor odobravali, da bi žene mogle aktivno vplivati na zgodovino in razvoj človeške družbe.

Letos je med 616 moškimi člani parlamenta ljudstvo zaupalo svojo usodo 24 ženam, da jih predstavljajo v Westminsterski palači. Izmed 24 žena jih je 18 novink v parlamentu. Iz prejšnjega parlamenta so ostale le tri nelaburistke: konservativka lady Davidson; liberalka lady Megan Lloyd-George; članica kluba neodvisnih poslancev Eleanor Rathbone. Izmed laburitik, ki so si že pridobile slavo v prejšnjem parlamentu, so bile ponovno izbrane: Ellen Wilkinson, dr. Edith Summerskill in Jennie Adamson.

Mnoge izmed novink so si pridobile izkušnje že v lokalni upravi, kot članice raznih svetov. Večini so se zanimale za stanovanjska, vzgojna in socialna vprašanja; mnoge zmed njih so bile članice laburističnih organizacij že izza mladosti, mnoge med njimi imajo tudi akademsko izobrazbo. Mirno lahko rečejo, da dodobra poznajo težave povprečne angleške žene.

Najmlajša članica angleškega parlamenta je Alice Bacon, učiteljica iz Yorkshire, vesela, energična in odkritosrčna žena 30 let. Je hči rudarja, obiskovala je ljudsko in srednjo šolo ter že s 16 leti aktivno sodelovala v laburistični stranki. Od tedaj je prehodila dolgo pot — v prenesenem in pravem pomenu besede. Mnogo je potovala po tujini in sodelovala na mnogih konferencah kot predstavnica raznin angleških organizacij, katerih članica je bila. S tridesetimi leti je postala članica izvršnega odbora laburistične stranke. Skratka, Alice Bacon je sposobna predstavnica laburistične stranke v novem parlamentu.

Novinka Barbara Castle je 33letna, nadarjena in prijetne zunanjosti. Bila je članica laburistične stranke že s 16 leti, in s 26 je postala članica odbora za okraj S. Pankracij v Londonu. Po poklicu je novinarka in se je pred nedavnim tudi omožila z novinarjem. Ob prvem zasedanju parlamenta je postala parlamentarna tajnica sira Stafforda Crippsa, trgovinskega ministra.

Gospa Margaret Herbison je tudi hči rudarja, učiteljica po poklicu in šteje približno 30 let. Je članica več vzgojnih organizacij in bo v parlamentu z vso kompetenco lahko razpravljala o vzgojnih vprašanjih, v katerih je specialistka in je tudi sama šla skozi ljudsko, srednjo šolo in univerzo.

Zakonski pari v parlamentu

V novi spodnji zbornici je več primerov, da sta mož in žena poslanca. Jennie Lee je žena novega ministra za zdravstvo Aneurina Bevana. Prikupna zunanjost in škotski naglas prikrivata močan in bojevit značaj. V parlamentu je že drugič; prvič je bila od leta '29 do '31. Med vojno je sodelovala v ministrstvu za informacije in potovala po zahodni Afriki, Ameriki, Avstriji in Sovjetski zvezi. Diplomirala je na univerzi v Edimburgu in spisala dve knjigi.

Drugi par, ki je bil tokrat prvič izvoljen, sta John in Florence Paton. Gospa Paton ima srednješolsko izobrazbo in je učiteljica ter gospodinja. Stara je 54 let ter je postala članica laburistične stranke že pred 30 leti.

Dve odlični ženi, ki sta postali laburistični kandidatinji, sta lady Noel Buxton in gospa Barbara Ayrton Gould. Lucy Noel Buxton je žena bivšega poslanca in laburističnega ministra barona Noela Buxtona. Že od nekdaj se je zanimala za parlamentarne zadeve in postala leta '30 članica spodnje zbornice, je pa leta '31 propadla. Ima akademsko izobrazbo in je mati številne družine ter je njena glavna skrb namenjena preskrbi in vzgoji otrok.

Barbara Ayrton Gould — zelo privlačna osebnost — izhaja iz izredno nadarjene družine. Oče je bil znani univerzitetni profesor in mati članica instituta elektrotehničnih inženirjev. Po končani univerzi se je vpisala v laburistično stranko in postala članica raznih odborov in včasoma šef reklamnega oddelka laburističnega časopisa Daily Herald. Bila je članica neštetih komisij, mirovni sodnik v Londonu ter ravnateljica ene izmed najboljših londonskih šol. Kljub temu pa ne posveča vsega svojega časa samo politiki. Je vdova po angleškem pesniku Geraldu Gouldu in mati umetnika. Možu, kakor tudi sinu, je v veliko vzpodbudo pri umetniškem ustvarjanju. Gospa Gould je lik žene, ki lahko prinese mnogo duhovne svežine v parlamentarna vprašanja.

Naštela sem vam le nekaj novih članic parlamenta. Gotovo ste že kdaj čitali ali slišali o rdečelasi in živahni gospej Ellen Wilkinson, ki je že stara članica parlamenta in je bila minister za šolstvo. Pa tudi ime dr. Edith Summerskillove, lepe in elegantne dolgoletne članice parlamenta vam gotovo ni neznano.

Prav nič ne zaostaja za naštetimi članicami parlamenta liberalka lady Megan Lloyd-George. Postave je majhne in debelušaste, živahnega duha in prikupnega vedenja ter je hči znanega angleškega liberalnega ministra umrlega grofa Lloda-Georgea. Je izvrstna govornica in članica parlamenta že od leta '29. Vedno so jo zanimala vprašanja o kmetskih hišah, delavskih stanovanjih, brezposelnosti ter o delavstvu in proizvodnji sploh.

Konservativka grofica Davidson je prevzela leta '37 v spodnji zbornici mesto svojega moža, ko je slednji bil imenovan v lordsko zbornico. Je visoke in elegantne postave, prijetnega obnašanja, mati štirih sinov in jo posebno zanimajo ženska vprašanja. V zelo prepričljivih govorih se je zavzemala za izenačenje plač, izboljšanje delovnih pogojev in razna druga vprašanja ter se tudi osebno za to zanimala.

Eleanora Rathbone — članica kluba neodvisnih poslancev, predstavlja v parlamentu združenje angleških univerz ter je bojevnica ostrega duha in tako odločna, da se je mnogi ministri bojijo. Njen oče je bil član parlamenta za Liverpool v letih 1868 in 1896. Ko je Eleanor končala univerzo, se je odločila bojevati se za izboljšanje težkih življenjskih prilik v domačem okraju. Zanimala se je za življenje pristaniških delavcev, se je težave družin vojakov in mornarjev, penzije vdov in sirot. Vsa podobna vprašanja jo zanimajo in posveča jim vse življenje in energijo.

Za kuharice

Jajca so spet dražja, kar vas pa naj ne moti, ker lahko okusne dunajske zrezke pripravite tudi brez njih. Zvrkljajte v skodelici žlico moke z nekaj žlicami mrzle vode in začinite sščepcem soli in nastrganim muškatnim oreškom. Zrezke namakajte najprej v to zmes in nato v kruhove drobtine. S širokim nožem vsak zrezek potolcite, da se testo bolje sprime z mesom in takoj ocvrite. Če cvrete pazljivo, ne bo uspeh nič manjši, kot če bi uporabljali jajca.

MODA

Dvodelna obleka iz tweeda in nutmega

O ljubezni

Ali ste pet let starejši od njega? Petnajst let mlajši? Poročila se! Leta niso najvažnejše.

Modrijani vseh narodov pravijo: «Boljše je biti zadnja ljubezen moža, kakor njegova prva velika strast!»

Ali ste ljubosumna žena? Omožite stremuha! Želja po napredovanju ga bo vsega zaposlila.

Ne naredite si sovražnika iz moškega, ki vam vztrajno dvori. Odkritosrčno mu priznajte, da ga ne ljubite. Drugače vam ne bo mogel odpustiti, da se je osmešil.

Škoda, da skušate zakriti marsikje lepotne napake! Ali ne veste, da so znameniti pesniki in ljubimci v vseh časih opevali prav lepotne napake svojih ljubezni?

«Humor v ljubezni je kakor začimba v pudingu», pravijo Angleži.

Pazite, da mož, katerega ljubite, ne bo mislil, da vas ne more osrečiti. Lahko bi se vam maščevalo pozneje v zakonu, ker bi našel izgovor: «Saj sem ti povedal!»

Največja umetnost v zakonu je, dati možu toliko prostosti, da ima le eno samo željo: posvetiti jo vam!

Zakon ni za vsakogar, ni dober za vsakega človeka, ki ga poizkusi. Zakon je vzrok premnogim ranam in težavam. Vendar bi brez njega bilo na svetu še več težav in manj sreče.

Nič ni bolj žalostno kakor življenje žene, ki ni znala biti nič drugega kakor lepa; nobena stvar na svetu ni kratkotrajnejša kot lepota.

Če želite, da bi moški postali veliki in polni vrlin, naučite žene, kaj so vrline in veličina.

Nežnost je naravno orožje žens; vsako drugo je dvorezni nož.

Žene ne znajo držati zase majhnih tajnosti; velike pa boljše kot moški.

Vsa moška premišljenost ni vredna toliko kakor eno žensko čustvo.

JULIJSKA KRAJINA

SPLOŠNA STAVKA KONČANA

Poziv in izjava sedmih filojugoslovanskih organizacij - Tik pred koncem je bilo ranjenih 8 oseb zaradi eksplozije bombe in strelov

TRST, 13. julija — Včeraj opolnoči se je končala splošna stavka, ki se je pričela pred 12 dnevi. Sedem solidarnih filojugoslovanskih organizacij je izdalo dolgo izjavo, v kateri pravijo po ponovitvi vzrokov stavke, naslednje:

«Menimo, da smo v glavnem dosegli v bistvenih potezah smernice, zaradi katerih smo stopili v boj in po zaslugi katerih bo ta boj mogoče nadaljevati.

«Ker ni več stavkovnega odbora, ki ga je razpustila oblast, vas podpisane organizacije, ki so bile solidarne s stavko, vabijo, da sprejmete njih svet ter prekinete danes dvanajstega julija opolnoči s stavko in da pričnete s svojim delom; strnite še bolj vrste vseh poštenih do uničenja fašizma ter do osvoboditve izpod kakršnega koli njegovega terorističnega in izzivalnega ravnanja.

«Stavka je prekinjena, toda boj proti fašizmu se nadaljuje».

Izjavo so podpisali: Italijansko-slovenska protifašistična zveza, Enotni sindikati, Italijansko-slovenska ženska protifašistična zveza, Protifašistična mladinska zveza, Zveza primorskih partizanov, Tržaški osvobodilni svet ter Komunistična stranka julijskega področja.

Krajevne oblasti niso bile presenečene nad nepričakovanim koncem stavke, zaradi dejstva, ker so se včeraj popoldne filojugoslovanski element, ko so prišli v mesto ter bili pripravljeni delati nerede, tega vzdržali.

Oblasti so tudi opazile povečanje ogorčenja s strani prebivalstva ter dejstvo, da je vedno večje število delavcev pričelo z delom, medtem ko se je stavka nadaljevala.

Nekaj minut, preden se je po mestu razširila vest o končani stavki, sta bili pri sv. Jakobu med nekim streljanjem težko ranjeni dve osebi, medtem ko je bilo šest drugih oseb ranjenih od eksplozije tempirane bombe v ulici Bortoletti.

Kmalu pred 23. uro je narednik civilne policije Julijske krajine Sergio Pagnut skupno z drugimi policisti skušal razpršiti v ulici Del Rivo, pri sv. Jakobu skupino ljudi; pri tem je bil izstreljen iz množice strel, ki ga je težko ranil v desno ramo.

Policijsko poveljstvo sporoča, da je Pagnut ob priliki, ko je bil ranjen, vzel svoje orožje in ustrelil proti 35 letnemu Josipu Čebohinu, stanujočemu v ulici Ponziana št. 3; Pagnut je menil, da je to njegov napadalec. Čebohin leži v bolnišnici z rano na levi nogi, o kateri so izjavili bolničarji, da je težjega značaja.

Kmalu pred 23. uro je nastala v gostilni v ulici Bortoletti št. 14 eksplozija tempirane bombe. Ob tej priliki je bilo ranjenih pet mož in ena žena. Lastnik gostilne Marco Coronico, ki stanuje v drugem nadstropju iste zgradbe, ni vedel dati policiji nobenih pojasnil o osebi, ki bi mogla postaviti bombo. Vse ranjence so takoj prepeljali v bolnišnico; sporočili so da so že vsi izven nevarnosti. Policija javlja, da je lokal utrpel znatno škodo, ker so popokale šipe, prav tako pa so bila poškodovana glavna vrata, pohištvo in drugo.

Včeraj je policija aretirala šest oseb in tri so bile lahko ranjene med podobnimi neredi, kot so bili te dni od 1. julija dalje. Med dogodke včerajšnjega dneva moramo prišteti tudi postavitev razstreliva vzdolž tramvajske proge v ulici Raffaelo Sanzio, kjer je eksplozija pokvarila 120 m tračnice.

Na trgu Goldoni je policija aretirala dva mladeniča, ki sta odprla pipe hidranta in hotela brizgati z vodo po Jugoslovanih. Popoldne so se začele zbirati na trgu Garibaldi, Impero in Goldoni številne osebe; po preteku pol ure, so se spet začele razhajati in mesto se je pomirilo.

Pred tem so zavezniške čete hitro razpršile množico, ki je pričela metati kamenje v vojašnico policije Pulijske krajine v ulici Istria. Pri tem je bilo več oseb ranjenih, toda nobena ni potrebovala v pomoči v bolnišnici.

Med včerajšnjimi aretiranci so Bruno Trambuš, Omero Tavčar, Mario Ver, Francesco Capotorto, Viktor Kobal in Gennano Ustoli.

UKINITEV LISTA "CODA DEL DIAVOLO,,

Trst, 13. julija

Včeraj so sporočili, da so ukinili izhajanje tednika «Coda del Diavolo».

V neki uradni izjavi je poveljnik AISa dejal, da so list ukinili, ker je bil nesramen.

Nagrade za oddajo žita

Trst, 13. julija

Zavezniška vojaška uprava je odredila podaljšanje roka za izplačilo nagrade 300 lir za vsak stot oddanega žita v žitnice do 31. julija.

ZANIMIVOSTI

Iz genovskega pristanišča je odplul proti New Yorku ameriški parnik «Marine Carp» s 1000 potniki; na cilji bo prispel 7. julija. Odslej dalje bo vozil parnik vsakih 14 dni. Druga ladja, ki bo vozila na tej progi, je «Vulcania».

• • •

Namestnik načelnika glavnega stana britanske mornarice admiral Lim je v govoru posadki letalonosilke «Illustrious» omenil bodočnost britanskih pomorskih letalskih sil. Izjavil je, da bodo te sile obsegale verjetno tretjino osebja mornarice, dodal pa je, da ne bo mogoče vzdrževati popolnega števila omenjenih sil v aktivni službi; zaradi tega namerava admiraliteta sestaviti 25 rezervnih edinic.

• • •

Predstavniki ameriškega vojnega letalstva so javili, da gradijo največji bombnik na svetu: «X. B. 36.» Poročilo pravi, da so že pričeli s preizkušanjem novega bombnika in da bo napravil prvi polet verjetno ob koncu poletja. «X. B. 36» ima šest motorjev; razpetina kril znaša 70 metrov, trup pa ima dolg približno 50 metrov.

• • •

Sovjetsko mladinsko odposlanstvo je ob priliki svojega obiska na Češkoslovaškem obiskalo razstavo proizvodov praške industrije, kakor tudi tovarno, ki nosi ime maršala Tita.

• • •

Indijski odposlanec pri organizaciji Združenih narodov sir Ramaswami Mudalier je prejel nao xfordski univerzi častni doktorat iz prava. Po prejemu tega odlikovanja je odpotoval v Indijo.

• • •

Magda Lupesou, prijateljica bivšega romunskega kralja Karola, je poslala romunski vladi prošnjo za povračilo škode, ki jo je utrpela z izgubo raznih hiš, ki jih ji je nezakonito zaplenila leta 1941 Antonescova vlada. Lupescova živi trenotno v Brazilu skupno z bivšim kraljem. Pred kratkim je ta zaprosil francosko vlado, da bi mu dovolila bivati v Franciji skupno z gospo Lupescu.

• • •

V neki tokijski bolnišnici je umrl bivši japonski zunanji minister Yusuke Matsuoka, ki je bil tuberkolozen. Sporočilo je izdalo sodišče za vojne zločince, kjer bi moral biti Matsuoka obsojen.

IZ SLOVENIJE

Zakonodajna odbora obeh jugoslovanskih zbornic sta izdala zakon o potrditvi in spremembah zakona o društvih, zborovanjih in drugih javnih shodih. Po vzorcu starega društvenega zakona ima tudi novi zakon dva bistvena dela, in sicer o društvih ter o zborovanjih in javnih shodih. Obe poglavji slonita na ustavnem načelu, da je državljanom zajamčena pravica združevanja, prirejanja javnih shodov in razvijanja politične, kulturne in družbene aktivnosti ljudskih množic. Ustanovitev strank in društev je treba prijaviti pristojnemu državnemu organu. Prijavo za ustanovitev politične stranke mora podpisati vsaj 50 oz. 100 volivcev, če gre za stranke z delovnim področjem za vso državo. Ustanoviteljі smejo biti samo oni, ki imajo volivno pravico. Dovolili bodo ustanovitev novih strank in društev le, če te ne bodo imele namena spremeniti ali rušiti ustavno ureditev ali izzivati in razpihovati narodnostne, rasne ali verske spore. Stranke, ki bi bile organizirane na verski podlagi, ne bodo dobile potrebne odobritve. Za ostala društva to določilo ne velja. Po novem zakonu bodo zaplenili v korist države imovino predvojnih društev, katerih delovanje so prepovedali zaradi njihovega fašističnega ali profašističnega obeležja, zaradi sodelovanja z okupatorjem ali zato, ker sta njihov cilj in program nasprotna pridobitvam osvobodilne vojne.

Na lahkoatletskem tekmovanju za prvenstvo Zagreba je atlet Urbič skočil v daljino 7.32 metra, s čimer je postavil nov jugoslovanski rekord. Hkrati je to tudi najboljši rezultat v povojni Evropi.

Umrli so: Jožefa Kocjan, Dragutin Lahovnik, tajnik ženske realne gimnazije, Angelca Baraga, uslužbenka tv. Jerančič, Ivan Šipek, stotnik JA, Pečnik Lovro, žel. upokojenec, Ivan Kimovec, čevlj. mojster, vsi v Ljubljani; Beta Ježovnik, posestnica in gostilničarka v Gržah, Strukelj Frančiška v Pržanju, Roža Pečar-Reberšak v Mariboru, Jožefa Zavadilik-Javornik, soproga višjega veter. svetnika v pok. v Mariboru, Pliberšek Konrad v Slov. Bistrici, Anica Novak-Trbuč v Celju.

TRST

PREHRANA

Razdeljevanje živil v občini Trsta. Sepral sporoča, da se je danes začelo v Trstu naslednje razdeljevanje živil: 500 gr belih testenin; 250 gr testenin (papeževa pomoč) samo osebam nad 65 let; 500 gr zdroba otrokom od 0 do 4 let; 130 gr sira delavcem pri težkih in najtežjih delih. Konec razdeljevanja 31. t. m.

Razdeljevanje tobaka. Za teden od 15. do 20 t. m. bodo potrosniki dobili po 20 gr «Trinciato forte» ali 10 gr cigaret «Macedonia». Z istim odrezkom si lahko nabavijo potrosniki po 20 gr cigaret «Fib» za 70 lir. Švicarske cigarete «Capitol» so naprodaj brez omejitev.

"Mefistofeles,, na Gradu

Danes zvečer ob 21. uri bo na gradu sv. Justa druga vprizoritev Boitovega «Mefistofelesa». Jutri ob 21. uri bodo ponovili Ponchiellijevo «Giocondo». Predprodaja vstopnic na trgu Verdi 1.

11 RANJENCEV PRI AVTOMOBILSKI NESREČI

Včeraj popoldne se je v bližini postaje Campo Marzio pripetila avtomobilska nesreča. Avtomobil civilne policije se je prevrnil, ko se je hotel izogniti nasproti prihajajočemu tovornemu avtomobilu; šest članov civilne policije Julijske krajine in pet civilistov, je bilo ranjenih. Izmed šestih ranjenih policistov so obdržali v bolnišnici samo šoferja Giovannija Straina.

Ranjeni člani civilne policije so: pomočnik inšpektorja Aldo Ornis, Primo Presaco, Virgilio Mlico, Feruccio Franceschini in Tiberio Sanerio. Civilisti, ki so jih poslali domov po prvi pomoči so: Aldo Bonanico, Eugenio Martinolli, Dore Travan in Livio Rebescini.

Strahovalec obsojen na 18 mesecev zapora

Včeraj je bil obsojen pred sodiščem Zavezniške vojavke uprave, ki mu je predsedoval major P.C.S. Bayliss, čevljar Libero Scapin, in sicer zaradi slabega vedenja in zaradi tega, kar je skušal prisiliti drugega čevljarja, da bi zaprl trgovino. Aretiran je bil 2. julija. Scapin je bil obsojen na 18 mesecev zapora, poleg tega pa je bil obsojen še na tri mesece, ker je bil brez osebne izkaznice. Obe kazni bo odsedel skupaj.

Tatvina kamiona

Včeraj proti 2. uri zjutraj sta v garažo tvrdke infl. Pacanonija vdrla dva oboroženca neznanca in onemogočila paznika. Nato sta se polastila kamiona in z največjo brzino odpeljala v smeri proti Bazovici.

Ravnatelj "El Merla,, oproščen zaradi pomanjkanja dokazov

Včeraj dopoldne je bila pred izrednim porotnim sodiščem ponovna razprava proti 37 letnemu bivšemu ravnatelju humorističnega lista «El Merlo» Giordanu Coffouju, rojenemu v Trstu.

Coffouja je 2. aprila 1946 že sodilo to sodišče in ga obsodilo zaradi sodelovanja pri tiskovnem in propagandnem uradu visokega komisarja za Jadransko primorje in zaradi objave dveh člankov z nacistično propagando v dnevniku «Il Piccolo» v Trstu s podnisom «C. G.» na dve leti in šest mesecev zapora.

Coffou je vložil priziv in prizivno sodišče je razveljavilo odsodbo ter vrnilo zadevo v ponovno razpravljanje prvostopnemu sodišču.

Coffou je predsedniku sodišča zanikal, da bi pripadal omenjenemu nemškemu uradu, kakor tudi, da naj bi bi napisal omenjena članka.

Tožnik Ruggero Spadaro, urednik lista «Il Lavoratore», je potrdil svoje prejšnje izjave, po katerih naj bi mu Coffou v nekem protiletalskem zaklonišču izjavil, da je uslužben pri nemskem tiskovnem in propagandnem uradu v svojstvu novinarja in da mu je obtoženec pokazal dva izmed svojih filonemških člankov, ki sta bila naslednjega dne objavljena v časopisu.

Neka druga obtožilna priča je izjavila, da je videla Coffouja vsaj desetkrat v uradih tiskovnega oddelka nemškega komisarijata na prefekturi.

Bivši novinarji lista «Il Piccolo»: Pizzarello, Sartori in Tigoli, so v svojih izjavah zatrdili, da Coffou ni nikoli sodeloval pri njihovem časopisu. O člankih s podpisom «C. G.» niso vedeli njih izvora. Izjavili so, da bi mogli biti delo novinarja Donatella D'Orazia, ker so imeli članki povsem njegov stil, pa tudi zato, ker se je zaradi skrivanja, ko je pisal filonacistične članke, poslu-zeval psevdonimov.

Ravnatelj lista «Vita Nuova» Don Beari in bivši šef tiskovnega ter propagandnega urada tržaške republikanske zveze Mariano Scocciai, sta podala slične izjave ter ta dejala, da pri pogostih obiskih na nemškem propagandnem in tiskovnem uradu nista nikoli videla Coffoua.

Javni tožilec je izjavil, da niso dobili dokaza obtoženčeve pripadnosti pri nemškem tiskovnem uradu in da je velik dvom, če je članke napisal on. Zahteval je obsodbo s pridržkom dvoma.

Sodišče je Giordana Coffouja oprostilo zaradi pomanjkanja dokazov.

GORICA

Svečan pogreb Alojza Uršiča

Na tisoče in tisoče oseb, lepo uvrščenih v dolg sprevod, se je včeraj zjutraj udeležilo pogreba šoferja Alojza Uršiča iz Kobarida, ki je v splosni bolnišnici preminul na posledicah smrtne rane. Uršič je bil ranjen prejšnji teden od priliki nočnega streljanja v ulici Duca D'Aosta.

Množica ljudstva, med katero je bilo mnogo okoličanov, se je zbrala v bližini bolnišnice v ulici Brigata Pavia, od koder je okrog devete ure krenil žalni sprevod. Pred nosili s krsto, pokrito z jugoslovansko zastavo z rdečo zvezdo, katera so na ramah nosili garibaldinci, je hodila skupina zastavonoš z zastavami z rdečo zvezdo. Za njimi so nosili 28 vencev, tem pa je sledila prva številna skupina pogrebcev. Pogreba se je udeležila tudi partizanska godba in je igrala žalne koračnice. Krsti so sledili svojci umrlega, nato pa strnjena množica mož in žena.

Sprevod se je pomikal po ulicah Boschetto, Oriani, Leopardi, Brigata Casale in dospel do cerkve Svetega srca, kjer je mons. Monti opravil žalni obred. Nato je sprevod nadaljeval svojo počasno pot po ulici 9. avgusta po obeh korzih, ulici Oberdan, čez Travnik, ulico Carducci, trg De Amicis, ulico Silvio Pellico in se ustavil na trgu Catterini. Na tem mestu so množici govorili nekateri govorniki, potem pa so krsto naložili na avtomobil in jo odpeljali proti Kobaridu, medtem ko se je množica v najlepšem redu razšla. Žalne svečanosti, ki je imela svoje reditelje, ni motil noben incident.

Na ljudskem domu in zasebnih hišah so v znak žalosti izobesili zastave z rdečimi zvezdami. Ko se je pogreb pomikal skozi mesto, so po vseh javnih lokalih spustili železne zastore. V teku noči so se po zidovih pojavili napisi in letaki, ki so obsojali zločin, katerega žrtev je postal Uršič in ga pripisovali reakcionarnim fašistom.

Nedovoljena manifestacija

Včeraj proti 17. uri so se razširili po mestu glasovi o nedovoljeni manifestaciji, ki naj bi se začela ob 18. uri. Res so se ob tem času začele zbirati množice z zastavami z rdečimi zvezdami. Policija Julijske krajine je posredovala in razpršila demonstrante. Ob priliki manifestacije je bilo nekaj incidentov.

Plesna zabava polka "Highlanders,,

V dvorani Umberto v Gradišči bo danes zvečer ob 20.30 uri drugi bataljon polka «Highlanders» priredi plesno zabavo. Udeležencem bodo kakor po navadi postregli z osvežujočimi pijačami.

Tatvini

Iz dobro zaklenjene shrambe kmeta Evgenia Bertona iz Vrsna so tatovi včeraj ponoči odnesli precej salam. Tatovom je uspelo, da so se s plenom odstranili, ne da bi jih kdo opazil.

Belo kozo so tatovi odvedli iz hleva Ane Jerkič, stanujoče v Gorici, ulica Casa Rossa št. 5.

Aretiran, ker je bil brez osebne izkaznice

Na zapori pri Dornbergu je policijska patrulja ustavila in nato odvedla na poveljstvo 22 letnega kmeta Josipa Cigoja iz Crnice pri Gorici, ker ni nosil pri sebi osebne izkaznice.

RADIO TRST I

263,2 m - 1140 kc

Sobota, 13. julija

17.30 glas Londona; 18 komorna glasba; 18.30 lahka glasba; 19 glas Amerike; 19.15 iz angloamerške literature; 20.15 ital. vesti; 20.30 pol ure z Walterjem Disneyem; 21 opera (vmes poročila); 24 zaključek.

RADIO TRST II

411 m - 731 kc

Sobota, 13. julija

17.30 pestra glasba; 18 predavanje: Kulturne aktualnosti; 18.15 slovenske narodne pesmi izvaja vaški kvintet; 18.30 delavska ura; 19 BBC v slovenščini; 19.15 J. Jurčič: Vrban Smukova ženitev; 19.45 pevski koncert; 20 napoved časa, slov. vesti; 20.15 ital. vesti; 20.30: Jože Pahor: Slovenščina za Slovence; 20.45 življenje v Veliki Britaniji; 21 zaključek.

Glavni urednik:
PRIMOŽ B. BRDNIK
Izdaja A. I. S.

SPORT

Jugoslovani - balkanski prvaki v telovadbi in streljanju

SOFIJA, 13. julija — Kot poroča jugoslovanska poročevalska agencija «Tanjug», se je v sredo začelo na stadionu «Junaka» v Sofiji tekmovanje za balkansko prvenstvo v telovadbi in streljanju.

V telovadbi si je priborila prvenstvo Jugoslavija, in sicer s 605.30 točkami, druga je Bolgarija s 590,85 točkami, tretja Romunija s 542 točkami in četrta Albanija s 247,05 točkami. V moških disciplinah si je osvojila prvenstvo Jugoslavija s 327 točkami, sledi ji Bolgarija s 324 točkami in nato Romunija in Albanija.

Lep uspeh so dosegle jugoslovanske telovadke v prvenstvu posameznic na orodjih: 1. Marija Fut (Romunija); 2. Bakletič Dragica; 3. Ivanka Ljubojev; 4. Tanja Hover (vse Jugoslavija).

V tekmovanju za prvenstvo posameznikov na orodju si je priborili prvo mesto Mirčev (Bolgarija), drugi je bil Stefan Benč, tretji Karel Janeš, četriti Jože Vadnav (vsi Jugoslavija), Peti Ljuskanov (Bolgarija).

Prav tako si je priborila Jugoslavija prvenstvo v streljanju z vojaško puško. Rezultati so sledeci: 1. Jugoslavija z 2901 točkami; 2. Bolgarija z 2532 točkami; 3. Romunija; 4. Albanija. Jugoslovansko ekipo so pri streljanju sestavljali: Nemanja Markovič, Milan Čukić, Dragan Tosnić, Moma Markovič in Peter Cestnik.

Tekmovanje se je zaključilo v četrtek z govorom ravnatelja za fizkulturo in sport v Bolgariji dr. Matejevem. V govoru je poudarili, da so izvedena tekmovanja prispevala k zbližanju balkanskih narodov, ki so zvezani s skupno usodo. Izrazil je nadalje upanje, da se bodo fizkulturniki vseh štirih balkanskih narodov spet srečali pri tekmovanjih prihodnje leto. Najboljšim fizkulturnikom so izročili nagrade.

A. J. CRONIN 23.

KALEJDOSKOP

Mirno je bilo tam. Luči so še vedno gorele, megla je skrivnostno zagrinjala dvorano. Na pragu se je Fany ustavila. Ura ni še bila pol osmih in že je Androssova izginila. Obveze niso bile v redu, toda kot da bi napravila nalašč, je pustila premično mizico pri postelji št. 13. Fany je nagrbančila čelo. Bilo je neodpustljivo; bila je kapljica, ki je posodo napolnila do roba. Končno bo morala nekaj ukreniti. Čutila je tesnobo pri srcu in mraz jo je spreletel; toda ni bila niti jezna, niti se ni prestrašila; morda je bilo to in ono. Sama sebe je videla, kot da bi bila ujetnica v skrivnostni tišini oddelka; skoraj fizično je čutila sence, ki so se mešale v njeno prisotnost, čutila je težo let, ki so se kopičila nanjo. A pod težo jo je premagala nevidna slabost; hotela je kricati, sprostiti se, razgrniti nadležen pajčolan, ki se je dvigal pred njenimi očmi. V njeni notranjosti, kakor tudi v njeni okolici nekaj ni bilo v redu: čutila je to v oddelku, v nežnem večernem ozračju in sencah, ki so trepetale kot mokri madeži na rodu, v narašćajočem hrupu, ki je udarjal kot valovi proti slepim stenam zapora. Pogreznila se je sama vase: v naslednjem trenotku se je zdrznila. Čudno. Št. 13 je ležala na boku, vsa zgrbljena, kot da bi hotela izginiti, ona, ki je navadno spala vznak, toga, nepremična kakor mumija in nemoteno gledala v strop.

Val strahu, ki je trenotno ponehal, se je kot peneč val ponovno dvignil v Fany. Pritekla je k njeni postelji, se sklonila k njej in zamrmrala:

«Ali se ne počutite dobro?»

Žena je počasi dvignila glavo, lahno vzdihnila in ni odgovorila. Fany, vsa pozorna toda negotova, je ostala nekaj časa pri njej in odstranila mizico. Vse je bilo v redu, prav vse. Bila je nervozna razburjena in vznemirjena zaradi dnašnjih dogodkov; smešno se je vedla. Vendar pa, kdo ve zakaj, ni bila mirna, neka notranja sila jo je mučila in zbujala v njej temne slutnje. Nekaj... nekaj ni bilo v redu, nekaj jo je težilo in pritiskalo k tlom.

Nenadoma so se Fanyne oči, ki so bile obrnjene proti mizici z zdravili, dvignile polne strahu. Nož, ki je bil navadno v stekleni posodi z alkoholom, je izginil. Ta stvar ni bila v redu. Roka, ki jo je vodilo strto srce, se je blazno stegnila v temo, zgrabila za nož, ki so ga brezkrbno pustili tamkaj, ter ga je z naglo in nervozno kretnjo skrila, ter ga neusmiljeno zabodla v toplo in vročično zapestje. Nenadoma je Fany razumela. Bila je št. 13.

Njene vlažne ustnice so zatrepetale; toda možgani so bili še bistri. Poleg št. 16, ki se je počasi začela premikati, je čula Watkinsova. Ni treba napraviti zmede in prestrašiti ostalih. Fany je bliskovito prižgala luč in svetloba je napolnila oddelek; nato je spustila zaveso pred št. 13 in sedla na njeno posteljo.

«Vrnite mi nož!» ji je odločno ukazala. Toda čutila je, da se ji glas trese. Se nikoli se ni znašla v tako strašni okoliščini. «Takoj mi vrnite, kar ste vzeli», je odločno ponovila. Nato je z roko poiskala pod blazino, da bi našla nož. Toda brezuspešno.

Nenadoma se je št. 13, ki je imela glavo sklonjeno na prsa, okrenila in hitro premaknila roko. Toda Fany jo je prehitela. Zgrabila je roko, ki je držala nož in jo stisnila v svojo pest.

«Prosim vas, prosim vas» je proseče zamrmrala, «vrnite mi ga.»

Žena se je tiho in obupno borila; boj je podpirala grenka mržnja, ki jo je prevzela v dolgih mučnih dnevih. Borila se je ne proti Fany, temveč proti sovražnemu svetu; borila se je proti življenju, proti usodi, proti vsemu, kar je mrzlo in ji je bilo sovražno. Zgodilo se je v trenotku. Tenke žilice na Fanynih rokah so zatekle in bilo je videti, kot da bi hotele vsak čas počiti; v prstih in v hrbtenici je začutila nemo bolečino; bolnica ji je težko dihala v obraz; s hitro kretnjo si je osvobodila roko. Nož ji je zarezal meso. Toda rana je bila lahka in vsekakor, kaj za to, če jo je bolela? Dosegla je svoj namen.

Za trenotek jo je št. 13 pogledala ih obupna jeza se je vžgala v njenih očeh. Najprej jo je prevaralo življenje, zdaj pa smrt. Z uporno kretnjo je vzdignila roko z namenom, da bi udarila Fany. Toda nenadoma jo je spustila na blazino in bruhnila v jok. Končno je spregovorila. «Zakaj mi niste dovolili?» je zasopla in njen glas je bil popolnoma potvorjen.

Fany je hotela ustaviti kri, ki ji je tekla iz rane; mislila je, da bo padla v nezavest. «Se hvaležni mi boste čez nekaj tednov», je rekla. In št. 13 — ki ni bila več št. 13, temveč Roža Griffin — je še vedno jokala; toda njene solze so bile dobre in tihe.

Oh, kako so jo solze potolažile! «Se hvaležni mi boste čez nekaj tednov!» Roža je jokala, jokala. Kdo ve, morda ima prav. Morda ima strežnica res prav. Morebiti, da njena lica niso bila spačena — samo majhna brazgotina na enem licu. In hotela je napraviti samomor. Ona, Roža Griffin, kot da bi bila strahopetnica. Ne, ne!

Roža Griffin je jokala, jokala.

XII.

Čez nekaj minut je Fany vstala, razgrnila zaveso in odšla. Nihče drug razen nje in Rože Griffin ni vedel, kaj se je zgodilo za ono zaveso in nikoli ne bo vedel nihče. Se enkrat je pogledala Rožo. Ni bilo treba, da jo še nadalje nadzoruje. Povesila je oči: na rokavu uniforme je bilo videti rdeč madež.

Počasi je vstopila v sobo za zdravljenje. Sama se bo obvezala. Nič, prav nič ni bilo, če je pomislila na bolečino Rože.

Dvajset minut čez sedem. Fany je šla v svojo sobo. Sally, ki konča službo ob sedmih, je počasi odprla vrata in zašepetala: «Prinesla sem vam čašico kave, Miss Fanshawe.»

Majhen dokaz njene ponižanosti, dokaz, da je spregledala in simbol njene velike hvaležnosti. Njena halja je imela zapet ovratnik, rokavice so bile oguljene na njenih rdečih rokah; tiho je izginila za dvojnimi vratmi. V